

3. számú melléklet

Zala Megyei Közgyűlés

Zala Megye Területfejlesztési Konceptiója

JAVASLATTEVŐ FÁZIS (v.07.)

Készítette: Városfejlesztés Zrt.

2013. szeptember 26.

Tartalomjegyzék

1. Jövőkép és átfogó célok.....	3
1.1. Zala megye 2030-ra elérni kívánt jövőképe.....	3
1.2. Zala megye fejlesztésének átfogó céljai	3
1.2.1. Jól működő, fejlett gazdaság	3
1.2.2. Élhető Zala megye.....	4
1.2.3. Foglalkoztatás bővítése és társadalmi kohézió	5
2. Célrendszer	6
2.1 A célrendszer és a helyzetértékelés kapcsolata	6
2.2. A célrendszer összefoglaló bemutatása	8
2.3 Átfogó célok, stratégiai célok, prioritások, elvek és horizontális célok.....	9
2.4 Célrendszer koherenciájának vizsgálata	13
2.4.1. Az EU 2020 stratégiája szerint az Unió egészének teljesítenie kell az alábbi öt célt, mely célokhoz a megye célrendszere koherensen illeszkedik:....	15
3. Térhasználati, fejlesztési elvek	17
4. Zala megye stratégiai térstruktúrája	19
5. Fejlesztés eszköz és intézményrendszere	23
5.1 Javasolt prioritások	23
5.1.1. Innovatív, jövőbeni húzóágazatok fejlődésének és hálózatosodásának elősegítése	23
5.1.2. Helyi értékekre épülő versenyképes gazdaság megteremtése	23
5.1.3. Oktatási, képzési és közszolgáltatási fejlesztések a társadalmi kohézió és a gazdaság erősítése érdekében	24
5.1.4. Integrált programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére és a fiatalok elvándorlásának mérséklése érdekében.....	24
5.1.5. Integrált környezetvédelmi programok a következő generációk életésélyeinek megtartása és a környezeti szempontból fenntartható fejlődés érdekében	25
5.1.6. A városi szövet és a települési épített környezet fenntartható fejlesztése	26
5.1.7. Összehangolt infrastrukturális fejlesztések a területi kohézió erősítése érdekében	26
5.2 Terület-specifikus prioritások.....	27
5.2.1. Észak-Zala gazdaság- ipar- és vidékfejlesztése (Zalaegerszeg, Pacsa, Zalalövő, Zalaszentgrót és térsége)	27
5.2.2. Dél-Zala (Nagykanizsa, Zalakaros, Lenti és Letenye térsége) diverzifikált újraiparosítása, gazdaságának revitalizációja és vidékfejlesztése	29
5.2.3. Zala balatoni térsége (Keszthely és Hévíz térsége) kreatív tudásra, természeti értékekre épülő gazdaság- és vidékfejlesztése.....	30
5.3 Társadalmasítás és legitimáció	31
5.4 A koncepció üzenetei	33

1. Jövőkép és átfogó célok

1.1. Zala megye 2030-ra elérni kívánt jövőképe

GAZDAG ÉS HARMONIKUSAN FEJLŐDŐ ZÖLD ZALA

Zala megye a „Zöld Zala” programra építve, gyógyturizmusra, egészségturizmusra, ipari, logisztikai és mezőgazdasági fejlesztésekre támaszkodva, a természet egyensúlyát megőrizve összetartó társadalmat és tisztas megélhetést biztosító gazdasággal, erős területi kohéziót biztosító közlekedési rendszerrel és élhető települések együttműködő hálózatával harmonikusan fejlődik.

A jövőkép integráns részét képezik az 1.2. pontban bemutatásra kerülő átfogó célokban meghatározott célállapotok. A jövőképben és az átfogó célokban meghatározott célállapotokban megfogalmazott térstruktúrát a Területi célok című ábra valamint a "4. Zala megye stratégiai térstruktúrája" című fejezet mutatja be.

1.2. Zala megye fejlesztésének átfogó céljai

A középtávú célok meghatározásának alapjául szolgáló, a jövőkép integráns részét képező, 14 év alatt hosszútávon elérni kívánt célállapotokat megfogalmazó átfogó célok az alábbiak.

1.2.1. Jól működő, fejlett gazdaság

A foglalkoztatás a társadalom megélhetését biztosítani képes, az egészséges szerkezetű integrált területi beavatkozások stratégiája eredményeként a versenyképes gazdaság egy megújult közép-európai gazdasági térben az ipari fejlesztések (jármű-, gép-, mechatronikai- és elektrotechnikai) valamint a hagyományos helyi iparágak (fa-, bútor-, építő-, építőanyag-, textil- és élelmiszeripar) és a mezőgazdaság megújulásának eredményeként, a kedvező térszerkezeti pozíció (Horvátország, Szlovénia, Ausztria közelsége, Olaszország, Trieszt és Rijeka kikötőinek kedvező elérhetősége) kihasználásának, továbbá a nyugat-balatoni vonzerőkre, a jól kiépített termálgyógyfürdői klaszterhálózat európai hírű rekreációs, és egészségügyi szolgáltatásaira, a megye és városai vonzerejére épülő turizmusnak, valamint a fejlett infrastruktúrájának köszönhetően.

A megye határán túlnyúló észak-déli gazdasági, ipari és közlekedési tengely (Szombathely-Zalaegerszeg-Nagykanizsa) biztosítja a térség versenyképességét és társadalmi-gazdasági kohézióját. Kitörési pontot jelent a Szentgotthárd - Szombathely - Zalaegerszeg - Nagykanizsa tengelyben megvalósuló nagyvolumenű autóiipari beruházás, mely egyben versenyképességi csúcsterméke lehet a megyének. Az egymással együttműködő és egymást kiegészítő Zalaegerszeg, Nagykanizsa, Keszthely alkotja a megye központi városi régióját, amely az említett

észak-déli tengelyre illeszkedik. A központi városi régiót autópályák (**M9: Zalaegerszeg-Nagykanizsa**), illetve 2X2 sávós szakaszok, gyorsforgalmi utak és integrált térségi közösségi közlekedési rendszert alkotó korszerű vasutak kötik össze (**Zalaegerszeg-Nagykanizsa**).

Sármellék repülőtere (Hévíz-Balaton Airport) a nemzetközi légitörekedés integráns része, országos jelentőségű polgári repülőtérként kiszolgálja a húzóágazatként működő, magas szaktudású egészségügyi szakembereknek munkahelyet biztosító **egészségipart** (fogászat, szájszsebészet, plasztikai sebészet, balneoterápia, gyógyvíz- és gyógyászati iszapfeldolgozás, stb.) valamint **egészségturizmussal kiegészült gyógyturizmus** mellett a térség gazdaságát, menetrendszerű járatai révén pedig közvetlenül elérhetővé tesz fontosabb európai nagyvárosokat is. **Sármellék és Keszthely térsége pénzügyi, műszaki és agrártudományi, kutatási, fejlesztési, innovációs és szolgáltató övezetként működik** a keszthelyi egyetemmel és a térség felsőoktatási intézményeivel együttműködve.

1.2.2. Élhető Zala megye

A megye gazdaságának nemzetközi versenyképességét biztosító **központi városrégió** (Zalaegerszeg-Nagykanizsa-Keszthely) integráns részét képezik Zala legkeresettebb **üdülővárosai (Hévíz és Zalakaros)**, korszerű közúti infrastruktúrával és közösségi közlekedési rendszerrel szervesen kapcsolódnak hozzá fejlett kisvárosai (Lenti, Zalaszentgrót, Letenye, Zalalövő és Pacsa) és aprófalvai. Hévíz-Keszthely-Balaton térség gyors turisztikai, gyógy – és egészségturisztikai bővülése újabb kitörési pontot jelent a megye gazdaságában, amit elősegítenek az Új Széchenyi Program megvalósuló pályázatai is. A Balaton önálló térségi fejlesztési koordináló szerepe erősödik, melyhez a társadalmi-gazdasági szereplők erős balatoni identitása kötődik. Az **életképes aprófalvakban** a helyi mezőgazdaságban, az ökoturizmusban, illetve a közeli városokban dolgozó, aktív népesség él rendezett települési környezetben.

A népesedéspolitikai, a stabil gazdaság, a fejlett oktatási és egészségügyi közszolgáltatások révén a megye népességének fogyását sikerült megállítani (a lakosság egészségi állapota javul), a térségközpontok lakossága növekszik, a magas szintű foglalkoztatás és az élhető települések eredménye pozitív migrációs mérleg, elindul a népességnövekedés.

A megye három városában van felsőfokú oktatás: Keszthelyen, Zalaegerszegen és Nagykanizsán. A versenyképes gazdaság, a vonzó természeti környezet, a fejlett városi és rekreációs szolgáltatások mellett a piacképes tudást biztosító agrár-, műszaki- és gazdaságtudományi egyetemi képzés is elősegíti a fiatal népesség megtartását, a jól képzett fiatalabb korosztályok népességszámának növekedését.

Zalaegerszeg és Szombathely egymást kiegészítő, „ráerősítő” szellemi és kulturális értékeik révén megyehatáron átnyúló pólust alkotnak. Az együttműködés a Nyugat-Pannon Járműipari és Mechatronikai Központ ipari pólusába is bekapcsolja Zala nagyvárosait és térségeiket. A határokon átnyúló együttműködésben részt vesznek szellemi potenciáljukkal távolabbi városok is, mint például Kőszeg és Németújvár (Güssing). Nagykanizsa Horvátország és Szlovénia közeli kisvárosaival (Csáktornya, Kapronca, Lendva), valamint az említett országok és Olaszország távolabbi

gazdasági központjaival (Ljubljana, Maribor, Zágráb), tengeri kikötőivel (Rijeka, Trieszt) kapcsolja össze a megyét és Magyarországot.

A megye biztonságos önellátásra képes egészséges élelmiszerből és ivóvízből. Lakossági és közösségi energiaigényének nagy részét **megújuló** (nap-, geotermikus-, szélenergia) **energiából fedezi**, amit a vállalkozások is egyre nagyobb arányban hasznosítanak. **Az élelmiszerellátás** alapja a helyi termelésre épülő jól szervezett rövid értékesítési láncok rendszere és a helyi élelmiszer feldolgozó ipar.

A megye fenntartja és óvja egészséges természeti környezetét, táji-, épített örökségi értékeit, egészséges erdeit, tiszta vizű tavait, folyóit, biztosítja a környezet védelméhez szükséges közműszolgáltatásokat,

1.2.3. Foglalkoztatás bővítése és társadalmi kohézió

A megye összetartó társadalmában él a zalai identitástudat és a hagyományok tisztelete. A **jól képzett**, sokféle piacképes kompetenciával rendelkező **népesség** vállalkozóként **versenyképes**, munkavállalóként **biztosítja** a legfejlettebb technológiát képviselő, Zalában működő globális **piacvezető ipari és kereskedelmi nagyvállalkozások** valamint a **mikro- és KKV-k emberi erőforrásait** egyaránt.

Az erős belső társadalmi, gazdasági és területi kohéziója révén a külföldi tőke számára is vonzó befektetési célpontot képező erős megye okosan és hatékonyan használja ki egyedülálló európai és magyarországi térszerkezeti adottságait. Magyarország délnyugat-európai, tengeri kapujában, a Zalából nyíló EU régiók és Magyarország nyugat-dunántúli, közép-dunántúli, dél-dunántúli régiói között elhelyezkedő megye keresett befektetési helyszíneként, nemzetközi és régióközi fordítókorongként működik Magyarország iparának és kereskedelmének fejlesztésében.

2. Célrendszer

2.1 A célrendszer és a helyzetértékelés kapcsolata

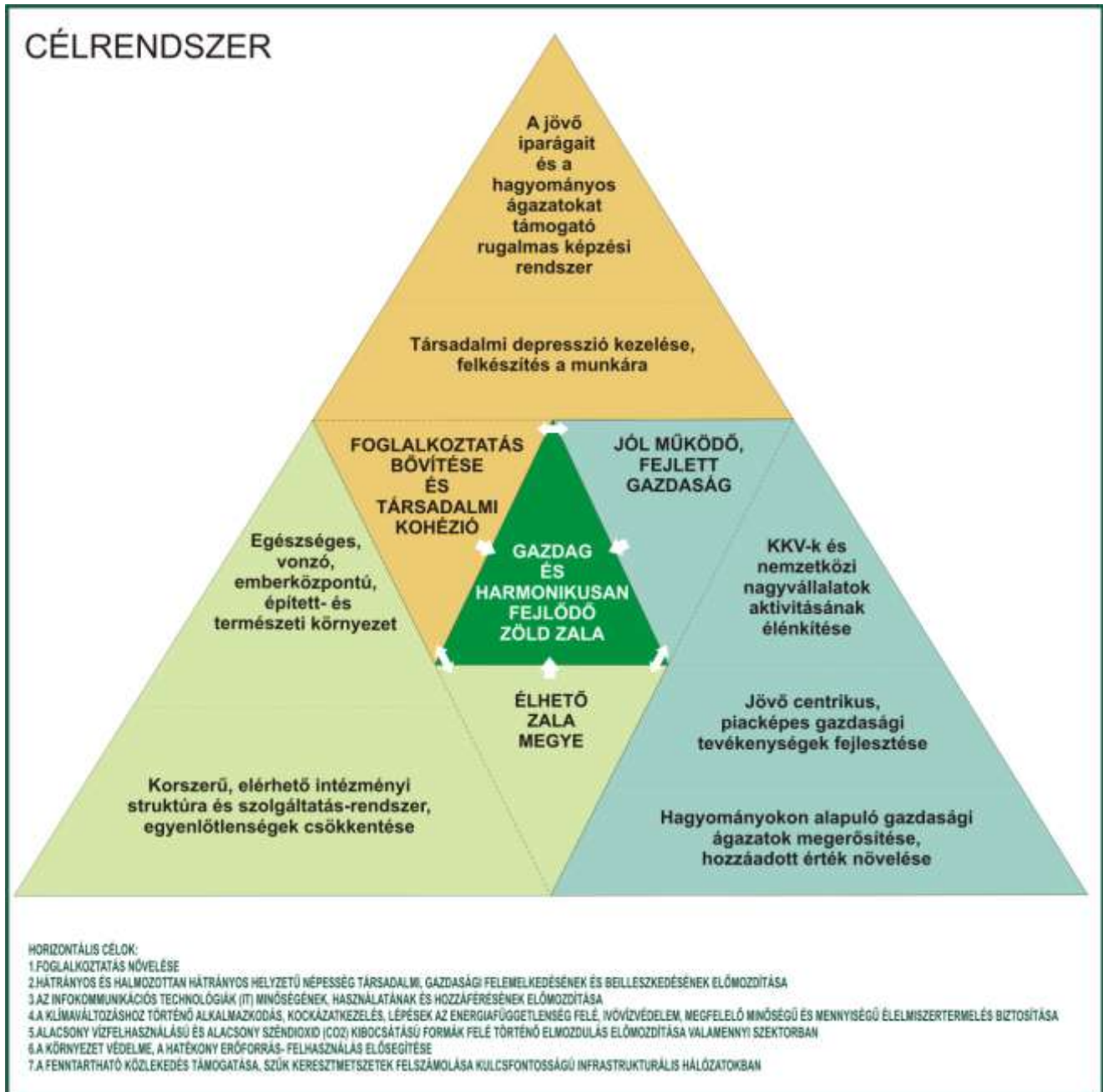
A célrendszer a Helyzetelemzés (v.13) 7. Helyzetértékelés című fejezetének figyelembevételével készült, mely fejezet tartalmazza a megye lehetséges fejlesztési irányainak bemutatását, és ezek alapján a lehetséges cselekvési területek azonosítását valamint a megye speciális, területi meghatározottságú problémáinak és lehetőségeinek meghatározását. Az itt vázolt fejlesztési irányok címszavakban:

- Feldolgozóipari működőtőke-beruházások ösztönzése.
- A gazdaság innovációs bázisának erősítése és stabilizálása, a K+F bázisok kiszolgáltatottságának csökkentése érdekében alternatív változásmenedzsment akciók fejlesztése, a K+F bázisok hosszú távú fenntarthatóságának biztosítása.
- A térség közúti elérhetőségének javítása, kiemelten az M9 gyorsforgalmi út Nagykanizsa-Zalaegerszeg-(Vasvár-Szombathely) közti szakaszának, valamint a szomszédos megyék kapcsolódó szakaszainak mihamarabbi megvalósítása.
- A járásközpontok közösségi közlekedési kapcsolatainak javítása.
- A sármelléki repülőtér működtetésének és fejlesztésének hosszú távú biztosítása.
- A megyei felsőoktatás és szakképzés összehangolása és hatékony fejlesztése, a felsőoktatással is együttműködő innovációs tevékenység támogatása.
- Az agrárgazdaság és vidékfejlesztés területén legfontosabb a meglévő kutatási kapacitás jobb hasznosítása.
- Logisztikai fejlesztések infrastrukturális és szolgáltatási feltételeinek javítása a Nagykanizsa, Letenye határtérségben illetve Zalaegerszegen.
- A népesség csökkenés negatív tendenciájának mérséklése érdekében a közlekedési hálózatok fejlesztésével a térségközpontok megközelíthetőségének javítása.
- A turisztikai szolgáltatások színvonalának emelése, turisztikai vonzerő fejlesztése, az erdőterületek látogatottságának növelése a természeti értékek kiemelt védelmével.
- Megújuló energia-előállítási potenciál jobb hasznosítása, elsősorban a biomasszán és a termálvízen alapuló potenciál kiaknázása.
- Helyi termékek előállítási és marketing-kapacitásainak fejlesztése, az értékesítés illetve piaci bevezetés támogatása.
- A mezőgazdaság foglalkoztatási hatásának maximalizálása, az élelmiszeripar fejlesztése.
- Erdészet, fakitermelés, fafeldolgozás bővítése.
- Kistelepülések humán szolgáltató rendszereinek fenntartható, a település- és közlekedési hálózat jellegzetességeihez alakított kialakítása.
- Az infokommunikációs rendszerek elérhetőségének javítása, köz- és üzleti célú alkalmazások kifejlesztésének ösztönzése.
- Az egészségügyi közszolgáltatások fejlesztése.

- A megye érzékeny felszíni vizeinek, ivóvízbázisának védelme, az ivóvíz minőségének javítása.
- A talajszennyezés mérséklése.
- Hulladék-újrahasznosítás rendszerének megszervezése és a szükséges infrastruktúra kialakítása.
- A környezettudatosság erősítése, a természeti erőforrások és értékek védelme.
- A településhálózat integrált – vállalkozásfejlesztési, életminőségbeli és környezetvédelmi tevékenységeket összefüggéseiben is kezelő – fejlesztése.

A helyzetértékelésben a fentiek szerint vázolt fejlesztési irányok jól azonosíthatóan és következetesen jelennek meg, alapját képezve a továbbiakban bemutatásra kerülő célrendszernek.

2.2. A célrendszer összefoglaló bemutatása

2.3 Átfogó célok, stratégiai célok, prioritások, elvek és horizontális célok

JÖVŐKÉP 2030-RA							
GAZDAG ÉS HARMONIKUSAN FEJLŐDŐ ZÖLD ZALA							
ÁTFOGÓ CÉLOK	1. JÓL MŰKÖDŐ, FEJLETT GAZDASÁG			2. FOGLALKOZTATÁS BŐVÍTÉSE ÉS TÁRSADALMI KOHÉZIÓ		3. ÉLHETŐ ZALA MEGYE	
STRATÉGIAI ÁGAZATI CÉLOK/ 2014-2020-RA	1.) KKV-k és nemzetközi nagyvállala tok aktivitásán ak élénkítése	2.) Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenys égek fejlesztése	3.) Hagyományok on alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése	4.) A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer	5.) Társadalmi depresszió kezelése felkészítés a munkára	6.) Egészséges, vonzó, emberközpontú épített- és természeti környezet	7.) Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás- rendszer, egyenlőtlenségek csökkentése
PRIORITÁSOK 2014-2020-RA	I. Innovatív, jövőbeni húzóágazatok fejlődésének és hálózatosodásának elősegítése			III. Oktatási, képzési és közszolgáltatá si fejlesztések a társadalmi kohézió és a gazdaság erősítése érdekében	IV. Integrált programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére és a fiatalok elvándorlásána k mérséklése érdekében	V. Integrált környezetvédelmi programok a következő generációk életésélyeinek megtartása és a környezeti szempontból fenntartható fejlődés érdekében	VII. Összehangolt infrastrukturális fejlesztések a területi kohézió erősítése érdekében
STRATÉGIAI TERÜLETI CÉLOK/ 2014-2020-RA	Észak-Zala gazdaság- és iparfejlesztése (Zalaegerszeg, Pacsa, Zalalövő, Zalaszentgrót és térsége)						
	Dél-Zala (Nagykanizsa, Zalakaros, Lenti és Letenye térsége) diverzifikált újraiparosítása és gazdaságának revitalizációja						
	Zala balatoni térsége (Keszthely és Hévíz térsége) kreatív tudásra és természeti értékekre épülő fejlesztése						

HORIZONTÁLIS CÉLOK

1. FOGLALKOZTATÁS NÖVELÉSE
2. HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ NÉPESSÉG TÁRSADALMI, GAZDASÁGI FELEMELKEDÉSÉNEK ÉS BEILLESZKEDÉSÉNEK ELŐMOZDÍTÁSA
3. AZ INFOKOMMUNIKÁCIÓS TECHNOLÓGIÁK (IT) MINŐSÉGÉNEK, HASZNÁLATÁNAK ÉS HOZZÁFÉRÉSÉNEK ELŐMOZDÍTÁSA
4. A KLÍMAVÁLTOZÁSHOZ TÖRTÉNŐ ALKALMAZKODÁS, KOCKÁZATKEZELÉS, LÉPÉSEK AZ ENERGIAFÜGGETLENSÉG FELÉ, IVÓVÍZVÉDELME, MEGFELELŐ MINŐSÉGŰ ÉS MENNYISÉGŰ ÉLELMISZERTERMELÉS BIZTOSÍTÁSA
5. ALACSONY VÍZFELHASZNÁLÁSÚ ÉS ALACSONY SZÉNDIOXID (CO₂) KIBOCSÁTÁSÚ FORMÁK FELÉ TÖRTÉNŐ ELMOZDULÁS ELŐMOZDÍTÁSA VALAMENNYI SEKTORBAN
6. A KÖRNYEZET VÉDELME, A HATÉKONY ERŐFORRÁS- FELHASZNÁLÁS ELŐSEGÍTÉSE
7. A FENNTARTHATÓ KÖZLEKEDÉS TÁMOGATÁSA, SZŰK KERESZTMETSZETEK FELSZÁMOLÁSA KULCSFONTOSAGŰ INFRASTRUKTURÁLIS HÁLÓZATOKBAN

A stratégiai célok leírása

A stratégiai célok megvalósításának időtávja 2020.

A stratégiai célok ágazati és területi célokat fogalmazzak meg.

A fent részletesen leírt három hosszú távú általános cél valóra váltása érdekében a tervezési terület társadalmi-gazdasági és környezeti adottságainak és kihívásainak valamint területi sajátosságainak megfelelően a koncentrált stratégiai célrendszer hét ágazati - társadalmi – gazdasági - környezeti és infrastrukturális nézőpontból megfogalmazott - és Zala megye térszerkezete hármass tagolódásának megfelelően három területi célt fogalmaz meg. A területi célok egy-egy meghatározott földrajzi egységre irányulnak, amelyek a megye térszerkezetét meghatározó három nagyobb város - Zalaegerszeg M.J.V., Nagykanizsa M.J.V. és Keszthely Város, Magyarország egyik legnagyobb múltra visszatekintő egyetemének városa, és a Balaton Nyugati medencéjének legnagyobb városa - Funkcionális Várostérségei körül rajzolódnak ki.

A megkerülhetetlen ágazati fejlesztési célkitűzések azokat az általános érvényű megyei társadalmi, gazdasági és infrastrukturális fejlesztési célkitűzéseket fogalmazzák meg, amelyek valóra váltása a jelenlegi ismeretek szerint jellemzően az ágazati stratégiák megvalósítására irányuló ágazati operatív programok keretei között képzelhető el.

A megyén belül különböző területekhez köthető kihívásokra válaszoló területi célok az integrált fejlesztési stratégiai tervezés megközelítésének megfelelően egyaránt tartalmazzak ágazati (például gazdaságfejlesztési, közlekedési és energetikai, illetve szociális) természetű célokat, amelyek ágazati stratégiák és operatív programok megvalósulásával válhatnak valóra, és olyan - kifejezetten a területi sajátosságokból következő - komplex területi célrendszereket, amelyek megfogalmazásában és a valóra váltásukra irányuló összehangolt fejlesztések végrehajtásában a közsféra helyi nagyvárosi entitásainak (az ITB esetében) és a helyi közösségek akaratának az előbbieket és a vidékies térségek esetében (CLLD) meghatározó szerepet szán az Európai Unió Közös Stratégiai Keret szabályozását tartalmazó aktuális rendelettervezete.

A területi és ágazati célok összefüggő rendszert alkotnak. A két különböző jellegű célrendszer beavatkozásainak és összefüggéseiknek, illetve egymástól való elhatárolásuknak vagy esetleges hiányzó elemeinek pontosabb meghatározása a területileg integrált befektetési / beruházási szemléleten alapuló stratégiai tervezés jelenlegi kezdeti stádiumát követő stratégiaalkotás és programozás feladata.

A három gazdasági jellegű ágazati célkitűzés arra koncentrál, hogy a várhatóan elérhető eszközökkel, a prioritásokban megfogalmazott beavatkozásokkal közép távon megfelelő mértékben előre lehessen lépni a jól működő fejlett gazdaság 2030-ra történő valóra váltása érdekében. A 4.) és az 5.) valamint a 6.) és a 7.) stratégiai célkitűzés ugyanígy mozdítja elő a 2030-ra a foglalkoztatás bővítésére és a társadalmi kohézió erősítésére valamint a társadalmi, a természeti és a fizikai szempontból élhető környezetre vonatkozóan megfogalmazott hosszú távú célkitűzés valóra váltását.

A KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok aktivitásának élénkítése, a jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése a hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése alapvető fontosságú ahhoz, hogy Zala megyében fenntartható pályán fejlődő jól működő, fejlett gazdaság alakuljon ki.

A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer, a társadalmi depresszió kezelése, a felkészítés a munkára a fenntartható gazdasági fejlődés és a fenntartható társadalmi fejlődéshez nélkülözhetetlen közép távú célok, amelyek a foglalkoztatás bővítése és a társadalmi kohézió erősítése hosszú távú céljainak valóra váltásához nélkülözhetetlen közép távú fejlesztési célokat jelentenek.

Az egészséges, vonzó, emberközpontú épített- és természeti környezet, valamint a korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, az egyenlőtlenségek csökkentése a környezeti és társadalmi szempontból fenntartható fejlődési pályán mozgó, élhető Zala megye hosszú távú céljának valóra váltásához nélkülözhetetlen középtávú cél. Ezen cél érvényesítése során figyelembe kell venni a következő követelmények érvényesítését is: a környezettudatosság erősítése, a települési zöldfelületek védelme és fejlesztése, a természeti erőforrások és értékek védelme, a kedvező táji adottságok megőrzése, a táj szerkezetének és karakterének kedvezőtlen irányú változásának lassítása/megállítása.

A fentekben részletezett stratégiai célok megalapozásául szolgált a Zala Megyei Önkormányzat által lefolytatott közvélemény-kutatás, melyből jól látható, hogy a megkérdezettek 70 %-a egyetért azzal, hogy az uniós források 60 %-át közvetlenül gazdaságfejlesztési célokra szükséges fordítani. Alátámasztja továbbá ezt a tényt az is, hogy a megkérdezettek 35 %-a szerint az eddigiek során az uniós támogatásokat nem jó célokra használták, illetve 31 % szerint azokból a kistelepülésekre kevés jutott. A fontosabb fejlesztési célok meghatározása során a megkérdezettek a helyi utak fejlesztését, termelőüzemek járásközpontokban való létesítését, illetve a helyi falusi turizmus fejlesztését jelölték meg. Kacsolódik továbbá az előző kérdéshez, hogy a megkérdezettek 51 %-a jelölte meg a megye legnagyobb hátrányaként az üzemek megszűnését és a munkanélküliséget, ugyanakkor legnagyobb előnyként 35 % a fürdők, termálfürdők jelenlétét, 37 % a Balatont, míg 26 % a természeti adottságokat jelölte meg. Az utóbbi két kérdésből is látható, hogy a megye természeti adottságai biztosítottak a fokozott gazdaságfejlesztési célok megvalósításához.

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia célrendszere

Zala megyei célrendszer

Emberi erőforrások esetében cél a népességében stabil, egészséges, a kor kihívásainak megfelelő készségekkel és tudással rendelkező emberek alkotta, a kirekesztettséget fokozatosan csökkentő társadalom.

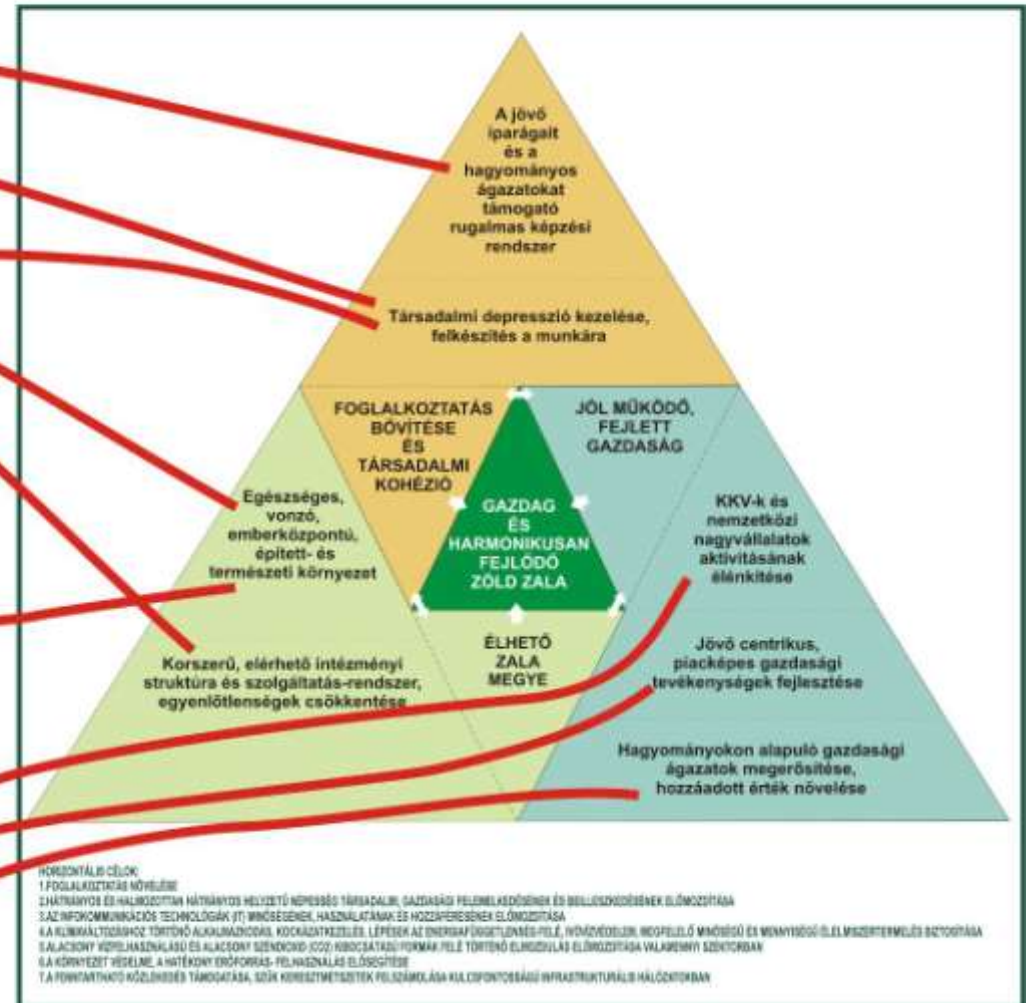
Társadalmi erőforrások esetében cél a fenntarthatóságot támogató kultúra kialakítása, a fenntartható társadalom szempontjából pozitív értékek, erkölcsi normák és attitűdök erősítése.

Természeti erőforrások esetében a környezeti eltartó-képességet, mint a gazdálkodás korlátját kell érvényesíteni.

Gazdasági (fizikai) erőforrások területén fontos az önrendelkezés megfelelő szintjének fenntartása a gazdaságpolitikai döntésekben. Cél a fizikai tőke szelektív gyarapítása, a közösségi tőkejavak amortizációjának pótlása. Kiemelt feladat a vállalkozói réteg megerősítése, a hazai tőkebefektetések fokozatos növelése, külföldi kitértségünk csökkentése. Fontos a lokalizáció és a nemzetközi gazdasági kapcsolatok kihasználása közötti ésszerű arány megteremtése, a helyi gazdasági kapcsolatok (pl. város és vidék) erősítése.

2.4.1. Az EU 2020 stratégiája szerint az Unió egészének teljesítenie kell az alábbi öt célt, mely célokhoz a megye célrendszere koherensen illeszkedik:

1. Foglalkoztatás

- Biztosítani kell, hogy a 20–64 évesek körében a foglalkoztatottság aránya elérje a 75%-ot.

2. K+F/innováció

- Az EU (köz- és magánforrásból származó) GDP-jének 3%-át a kutatás/fejlesztés és az innováció ösztönzésére irányuló beruházásokra kell fordítani.

3. Éghajlatváltozás/energia

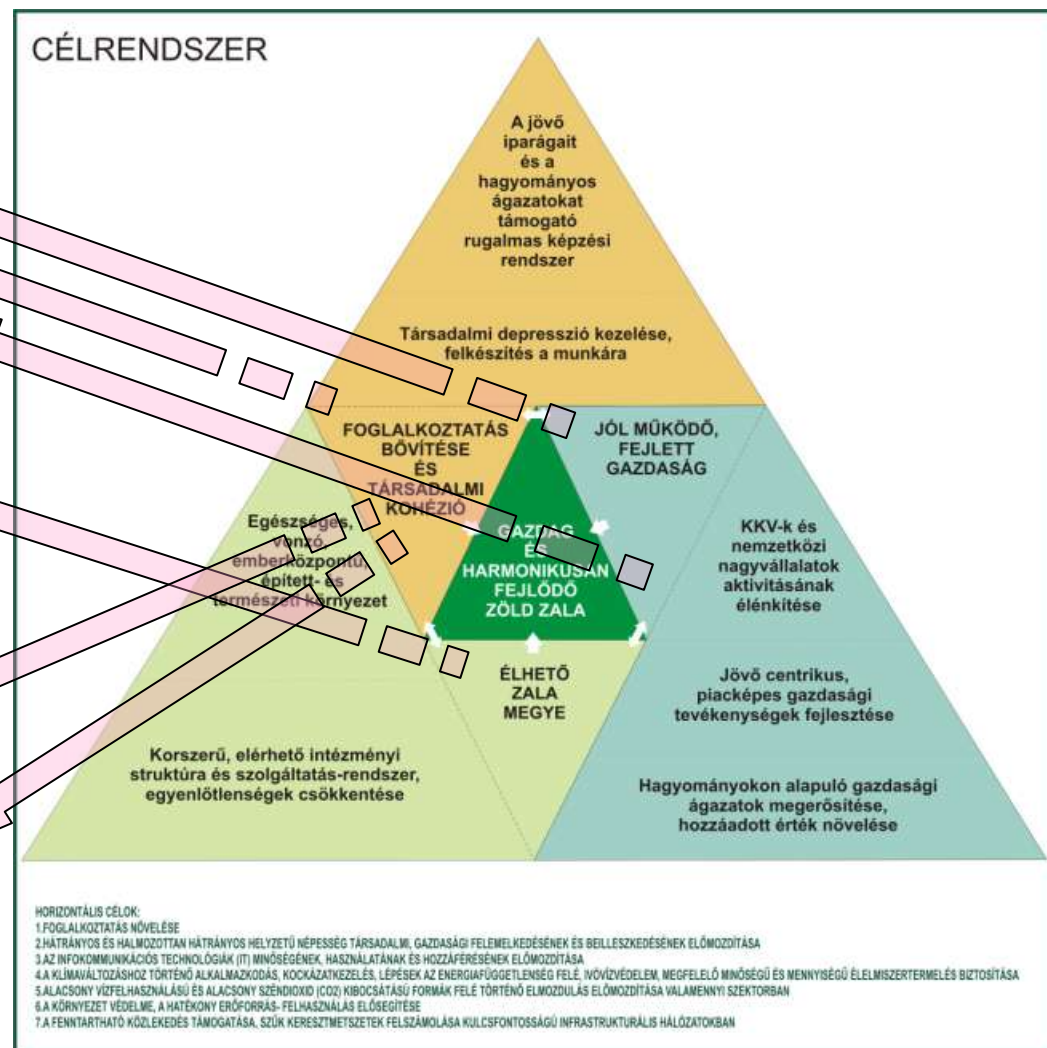
- Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 20%-kal csökkenteni kell az 1990-es szinthez képest (vagy akár 30%-kal, ha adottak az ehhez szükséges feltételek).
- A megújuló energiaforrások arányát 20%-ra kell növelni.
- Az energiahatékonyságot 20%-kal kell javítani.

4. Oktatás

- A lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni.
- El kell érni, hogy a 30 és 34 év közötti uniós lakosok legalább 40%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen.

5. Szegénység/társadalmi kirekesztés

- Legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

<p style="text-align: center;">EU 2020</p> <p style="text-align: center;">2014-2020 kohéziós politika</p> <p style="text-align: center;">tematikus célkitűzései és beruházási prioritásai</p>	<p style="text-align: center;">GAZDAG ÉS HARMONIKUSAN FEJLŐDŐ ZÖLD ZALA</p> <p style="text-align: center;">a Zala megyei célok a 2014-2020 kohéziós politika tematikus célkitűzéseihez és beruházási prioritásaihoz illesztve</p>
<p style="text-align: center;">A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése</p>	<p style="text-align: center;">Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése</p>
<p style="text-align: center;">Az IKT-khoz való hozzáférés elősegítése és e technológiák használatának és minőségének fokozása</p>	<p style="text-align: center;">Egészséges, vonzó, emberközpontú épített- és természeti környezet</p>
<p style="text-align: center;">A KKV-k versenyképességének fokozása</p>	<p style="text-align: center;">KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok aktivitásának élénkítése Hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése</p>
<p style="text-align: center;">Az alacsony szén-dioxid kibocsátásra való áttérés támogatása minden ágazatban</p>	<p style="text-align: center;">Egészséges, vonzó, emberközpontú épített- és természeti környezet</p>
<p style="text-align: center;">Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése</p>	<p style="text-align: center;">Egészséges, vonzó, emberközpontú épített- és természeti környezet</p>
<p style="text-align: center;">Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése</p>	<p style="text-align: center;">Egészséges, vonzó, emberközpontú épített- és természeti környezet</p>
<p style="text-align: center;">A fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása</p>	<p style="text-align: center;">Egészséges, vonzó, emberközpontú épített- és természeti környezet Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, egyenlőtlenségek csökkentése</p>
<p style="text-align: center;">A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése</p>	<p style="text-align: center;">Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése Társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára</p>
<p style="text-align: center;">A társadalmi befogadás előmozdítása és szegénység elleni küzdelem</p>	<p style="text-align: center;">Társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára</p>
<p style="text-align: center;">Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba</p>	<p style="text-align: center;">A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer</p>
<p style="text-align: center;">Az intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékonyságának fokozása</p>	<p style="text-align: center;">Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, egyenlőtlenségek csökkentése</p>

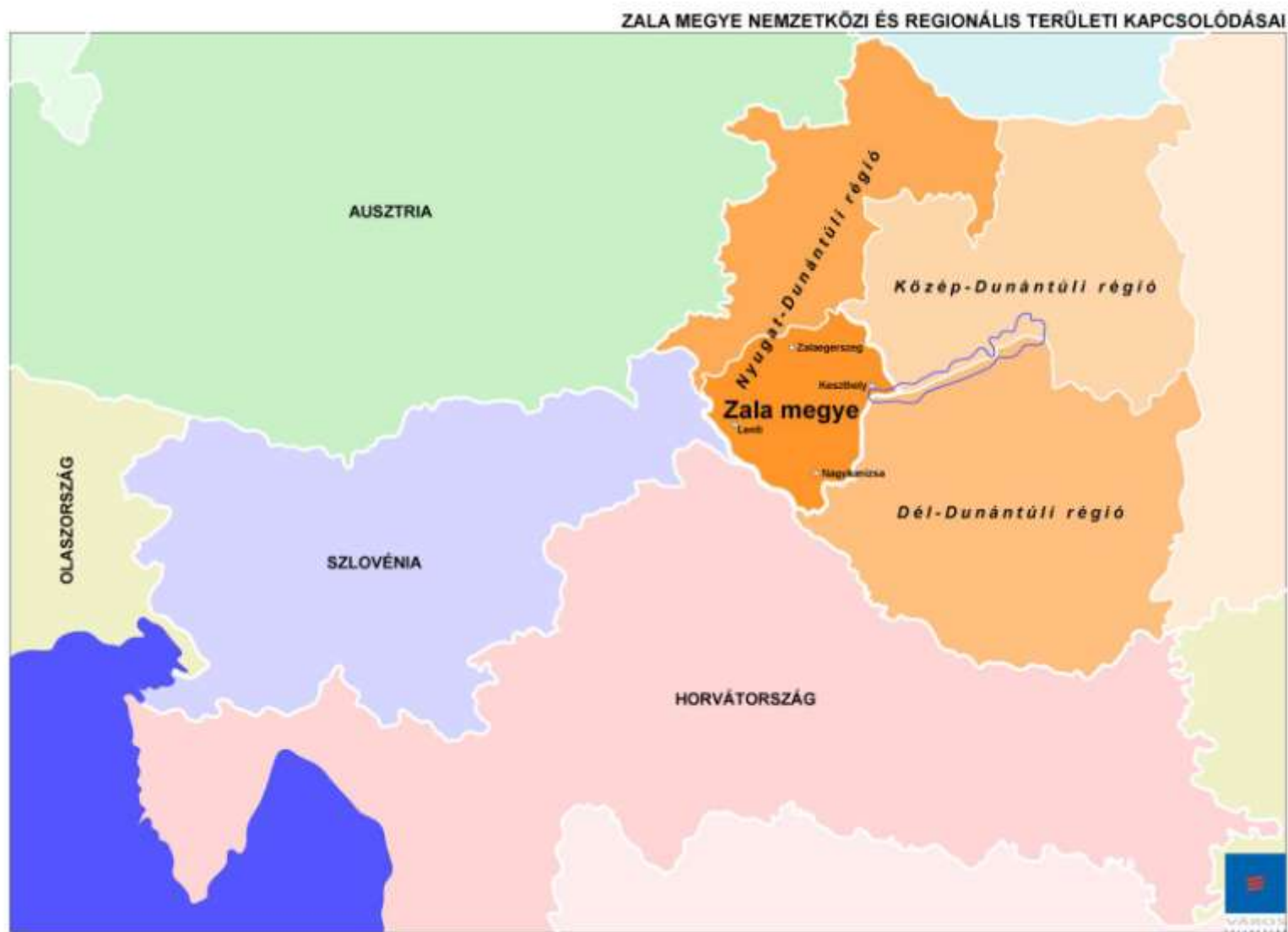

3. Térhasználati, fejlesztési elvek

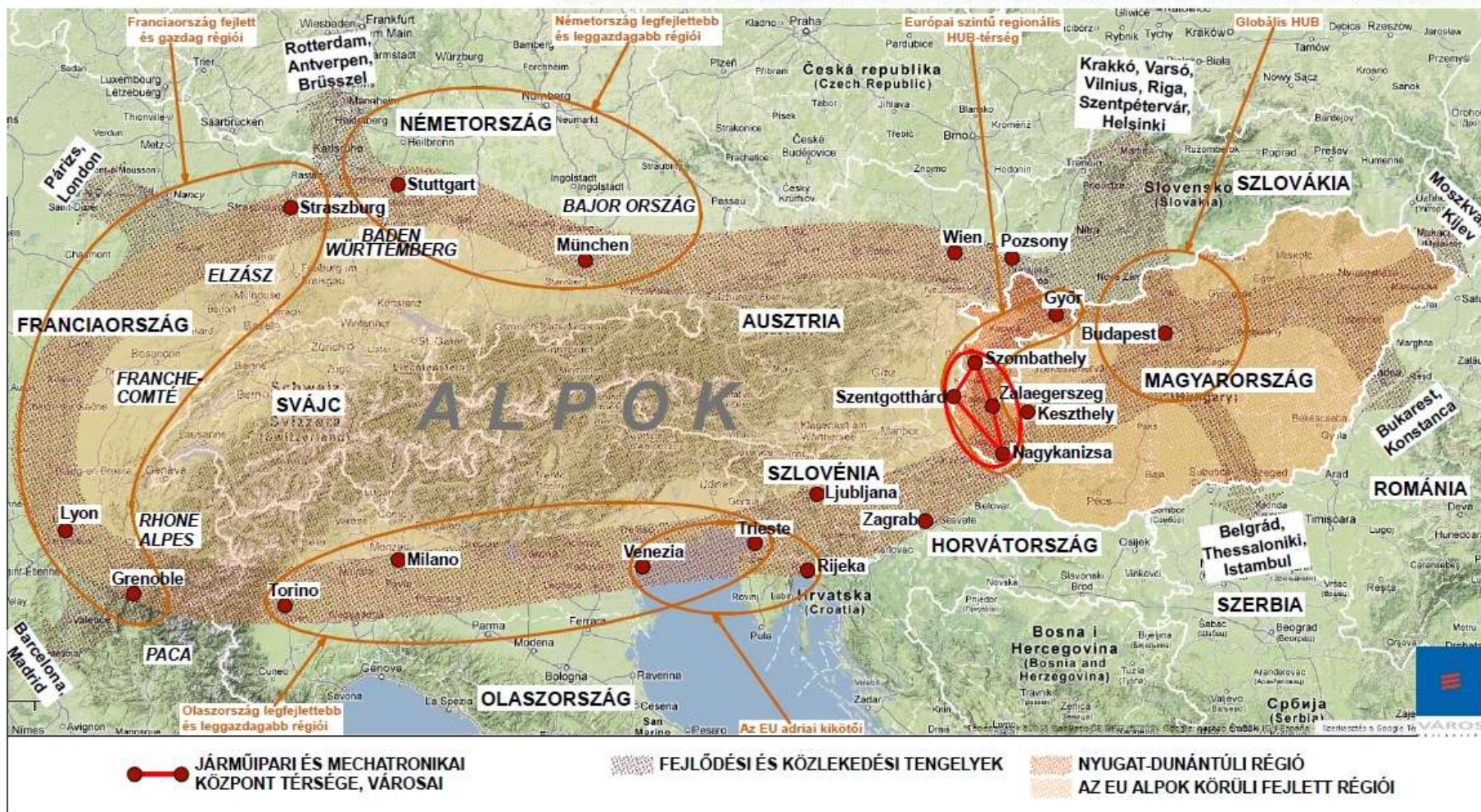
- Területfejlesztés és területrendezés egymásra vannak utalva, összefüggő rendszert alkotnak.
- A területfejlesztés orientálja a területrendezést.
- Okszerű és takarékos területhasználat.
- Városok szétterülésének megakadályozása.
- Biztonságos hozzáférés az infrastrukturális rendszerekhez mindenkinek.
- Értéktörzés a fenntarthatóság szolgálatában.
- A helyi erőforrások használata és gazdaság fejlesztés támogatása.
- Barnamezős fejlesztések prioritást élveznek ott, ahol az önkormányzat megfelelő tulajdonosi pozícióban van, vagy gazdaságosan megfelelő tulajdonosi pozícióba tud kerülni, illetve ahol a szükséges fejlesztés önkormányzati beavatkozás nélkül a barnamezős terület hasznosításával gazdaságosan és a közérdeknek megfelelően megvalósítható.
- Zöldmezős fejlesztések és barnamezős fejlesztések egyensúlyát lehetőség szerint biztosítani kell, törekedve a barnamezős fejlesztések előtérbe helyezésére.
- Az ipari fejlesztések megvalósítása során prioritást élveznek azok a munkahelyteremtő beruházások, amelyek nagy népességszámú és környezetükénél nagyobb népsűrűségű területeken valósulnak meg és kiszolgálásuk a közösségi közlekedési eszközökkel megvalósítható.
- A fejlesztések során megvalósuló új létesítmények akadálymentes megközelíthetőségét biztosítani kell.
- A fejlesztések nem darabolhatnak fel egységes ökológiai rendszereket és kultúrtájakat.
- A fejlesztések a természet- és környezetvédelmi szempontok figyelembe vételével valósuljanak meg.
- A fejlesztések olyan területeken valósuljanak meg, amelyek elhelyezkedése egyaránt szolgálja a társadalom érdekeit és a környezet védelmét.
- A fejlesztésekbe olyan területeket vonjanak be és olyan fejlesztések kerüljenek egymás mellé, ahol az ipari szimbiózis minél jobb arányban megvalósulhat (pl. a minél kevesebb hulladékképződés érdekében: ami az egyik technológia számára már hulladék, az a másik számára nyersanyag lehet).
- A biomassza, mint megújuló energiaforrás használatának támogatása.
- A fejlesztéseknek szolgálniuk kell a területtel rendelkező magántulajdon gondozása iránti felelősség tudatosítását.
- A fejlesztéseknek szolgálniuk kell a szűkebb helyi környezet értékeinek megismerését és tudatosítását.
- A munkahelyteremtő fejlesztések helykiválasztásában prioritásként meg kell jelennie, a minél rövidebb munkába járási időnek is.
- A közlekedési fejlesztéseknek segítenie kell, hogy a népesség helyben ki nem elégíthető szükségletei időben és távolságban rövidülő utazási kényszerrel legyenek teljesíthetők, melynek fejlesztésén belül:

- elsődleges prioritással bír a nem motorizált (gyalogos és kerékpáros) közlekedés, illetve a központi funkcióknak az ilyen formában elérhető hatótávolságon belüli kialakítása; ott ahol ez gazdaságosan megoldható, a levegőminőségi szempontok figyelembe vételével; szükséges továbbá a meglévő térségi kerékpárutak összeköttetésének biztosítása
- közép távon elsődleges prioritással bír a közösségi közlekedés fejlesztése (valódi, az igényekhez igazodó szolgáltatásként az agglomerációs és vidéki lakosság szempontjából ez az elsődleges prioritás) azzal, hogy ahol még mindig rendelkezésre áll a vasúti közlekedés, ott annak a közösségi közlekedési rendszerbe történő integrálása egyedi (személyautó, kerékpár – „parkolj és utazz”) vagy közösségi (autóbusz) ráhordással (őrzött P+R; B+R parkolók kialakításával) akkor is középtávú prioritás, ha a vasúti közlekedés motorizált, és nem villamosított, megoldással működik;
- másodlagos prioritást jelent az autóbuszos közösségi közlekedésre épülő kombinált (parkolj és utazz) rendszerek fejlesztése
- csak utolsó sorban jelenhet meg az egyéni motorizált közúti közlekedési lehetőségek fejlesztése.
- A motorizált közösségi közlekedés-fejlesztésen belül kiemelt prioritással bír:
  - a gyalogos-kerékpárosközlekedés vasúttal kombinált rendszerei (állomások megközelíthetősége: járható út, közvilágítás, kiszolgáló helyiségek, kerékpártárolás, kerékpárszállítás);
  - valamint a vasút-busz kombinált közlekedés.
- A fejlesztések nem csökkenthetik az utazással töltött idő kulturális és szociális célú kihasználásának lehetőségeit. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek növelik ezeket a lehetőségeket.

4. Zala megye stratégiai térstruktúrája

ZALA MEGYE TÉRSZERKEZETI POZÍCIÓJA AZ EU ALPOK KÖRÜLI FEJLETT RÉGIÓI KÖZÖTT

5. Fejlesztés eszköz és intézményrendszere

5.1 Javasolt prioritások

5.1.1. Innovatív, jövőbeni húzóágazatok fejlődésének és hálózatosodásának elősegítése

Kapcsolódó programok/akciók:

- Zalai Integrált Gazdaságfejlesztési Projektcsomag megvalósítása: városi ipari centrumok iparterület fejlesztése, megyei befektetés ösztönzési projekt
- Zalai Vállalkozásfejlesztési Projektcsomag megvalósítása a Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány bevonásával: intézményfejlesztés, integrált tanácsadási projekt, KKV-k fejlesztéseinek
- A KKV-k és a családi gazdálkodók fejlesztési terveit kiszolgáló banki, pénzügyi infrastruktúra megteremtése
- Gép- és járműipari, mechatronikai valamint elektrotechnikai ipar fejlesztése
- Járműipari K+F+I központ
- A nemzetközi kereskedelem és logisztika fejlesztése a kedvező térszerkezeti pozíció kiaknázásával
- Erdészeti, mezőgazdasági és élelmiszeripari K+F+I központ
- Energetikai K+F+I központ a megújuló energiák hasznosítására
- Innovatív technológián, termékfejlesztésen alapuló egyedi kezdeményezések
- A gazdaság innovációs bázisának erősítése és stabilizálása határon átnyúló együttműködésben, különös tekintettel a horvát, osztrák és szlovén határon átnyúló nemzetközi programok tekintetében
- A határon átnyúló területi együttműködési kapcsolatok felhasználásával – különös tekintettel a Zala megye tagságával működő Pannon EGTC-re – gazdaságélénkítő fejlesztések megyében történő megvalósítása
- Szolgáltató szektor integrált fejlesztése
- Információs és kommunikációs technika (IKT) termék- és szolgáltatás-fejlesztés
- Gyógy – és az egészségturizmus további erősítése, fejlesztése, klaszterszervezés
- Az elérhető legjobb technikák (BAT) és környezetközpontú irányítási rendszerek alkalmazása
- Az ipari ökoszisztéma és szimbiózis kiterjesztése
- Ökoinnováció és környezettechnológia

5.1.2. Helyi értékekre épülő versenyképes gazdaság megteremtése

Kapcsolódó programok/akciók:

- Újraiparosítás és hozzáadott értéknövelés a bútort-, építő- és kerámia iparban, valamint a feldolgozóiparban (faipar, textilipar, élelmiszeripar)
- Zalai Turizmusfejlesztési Projektcsomag megvalósítása: egészségturisztikai és turisztikai attrakciófejlesztés, kisléptékű szálláshely fejlesztés Lenti, Keszthely, Hévíz valamint Nagykanizsa és Zalakaros térségében
- Helyi fejlesztési stratégiák (Leader, CLLD)
- Zalai Alternatív Hálózati Gazdaságfejlesztési Projektcsomag megvalósítása: zalai termékek kifejlesztését és előállítását támogató fejlesztések, zalai

termékek előállítását és piacra jutását támogató integrált megyei tanácsadási program

- Helyben termelt élelmiszerek rövid csatornás, közvetlen értékesítési láncának kialakítása, helyi termékpiacok kialakítása
- „Háztáji” program a saját célú és helyi piacon értékesíthető élelmiszertermelés élénkítésére
- Helyi alapanyagokra épülő élelmiszer feldolgozóipari kisüzemek fejlesztése
- Termásvízre alapozott kertészeti kultúrák létrehozása, élelmiszer feldolgozás hozzáadott érték növelése érdekében
- Rét legelő gazdálkodás, hús-marha tenyésztés ösztönzése
- Húsfeldolgozó-ipar, tejipar prosperáló működéséhez szükséges feltételek megteremtése, ill. javítása
- Erdőgazdálkodás fejlesztése, illetve a vadászati turizmus szolgáltatási feltételeinek javítása

5.1.3. Oktatási, képzési és közszolgáltatási fejlesztések a társadalmi kohézió és a gazdaság erősítése érdekében

Kapcsolódó programok/akciók:

- Kreativitás-fejlesztés az óvodától a főiskoláig
- A köznevelés integrált szemléletű fejlesztése, a leszakadó térségek, társadalmi rétegek integrációjának segítése, az oktatásból „idő előtt” kimaradó fiatalok számának csökkentése céljából
- Megyei szakképzés átstrukturálása a munkaerőpiaci igények szerint, a szükséges profiltisztítás végrehajtása
- A megye három városában meglévő zalai felsőoktatás bázisán új képzési irányok (energetika, megújuló erőforrások) és helyi ipar-orientált tudásközpontok megteremtése a felsőoktatási intézmények potenciáljának növelése, a szükséges kapacitások folyamatos egyeztetése

5.1.4. Integrált programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére és a fiatalok elvándorlásának mérséklése érdekében

Kapcsolódó programok/akciók:

- Zalai Foglalkoztatási Együttműködési Projektcsomag megvalósítása: megyei integrált foglalkoztatási együttműködési projektek (4 járási és 1 integrált megyei)
- Zalai Közösségerősítő Projektcsomag: „Zala Hazavár” - hazatérés komplex ösztöndíj- és gyakornokprogram, Zala megye egészére és mikrotérségeire/kistájaira vonatkozó innovatív helyi-térségi identitáserősítő projekt, a helyi és térségi gazdaság- és termékfejlesztési projektek megalapozását szolgáló alkalmazott kutatási és demonstrációs projektek
- Komplex helyi programok a fiatalok megtartására
- Menedzsment és nyelvi kompetenciák fejlesztése
- Családbarát munkahelyek és a távmunka támogatása
- Közösségi összefogást és önfenntartást segítő helyi kezdeményezésű programok (CLLD)
- Szociális vállalkozások létrehozásának ösztönzése

- A társadalom peremére szorultak integrációja
- Megyei roma integrációs program
- Modell értékű helyi kezdeményezések a rászorulóknak fizikai és életviteli rehabilitációjára a közösségfejlesztés eszközszerével
- Térségi jelentőségű beruházásokhoz kapcsolódó közmunka programok
- Esélyegyenlőségi programok megvalósítása, eredményességének fokozottabb ellenőrzése, a tehetséggondozás kiterjesztése
- A bölcsődei és óvodai ellátáshoz való hozzáférés javítása és a szolgáltatások minőségének fejlesztése
- Új típusú, a munkahelyi integrálásra orientált felnőttképzési programok a leszakadó társadalmi rétegek foglalkoztathatóságának biztosítása érdekében
- Gazdaképzés, gazdatanfolyamok valamint speciális agrárképesítést biztosító tanfolyamok képzések indítása

5.1.5. Integrált környezetvédelmi programok a következő generációk életésélyeinek megtartása és a környezeti szempontból fenntartható fejlődés érdekében

Kapcsolódó programok/akciók:

- A megújuló energiaforrások felhasználási arányának növelése, a megyére jellemző megújuló energiaforrások hatékony felhasználása
- Integrált vízgazdálkodási beruházások az ivó- és öntözővíz szükséglet tartós kielégítésére, az ivóvíz minőségének javítására, tekintettel az aprófalvas településszerkezetre, valamint a vezetékes vízhálózat nagyságára, illetve további bővítésére közműves ellátás teljes körű biztosítása érdekében
- A felszíni és felszín alatti vízbázisok garantált védelme, nitrát irányelv gyakorlati érvényesítése
- Helyes vízgazdálkodási gyakorlat, valamint a vizeinket érintő fejlesztések vízgyűjtő-gazdálkodási és árvízkezelési tervekkel összehangolt megvalósítása.
- Természeti kockázatok megelőzésének, az ellenállóképesség fokozásának elősegítése
- Komplex élőhely- és vízvédelmi program, a megye élővizei vízminőségének változatlan biztosítása
- Természeti értékeink védelme
- A fenntartható hulladékgazdálkodás változatlan biztosítása a jövő generációinak védelme érdekében, az illegális hulladéklerakók felszámolása, a hulladék-újrahasznosítás infrastruktúrájának kialakítása
- Fenntartható erdőgazdálkodás
- Fenntartható tájhasználatot eredményező és GMO-mentes mezőgazdasági termelés támogatása
- Termőtalaj, termőföld védelme
- Mezőgazdasági gyakorlat javítása a dombvidékeken a talajerózió elleni védelem érdekében a klímaváltozással összefüggésben
- A fenntartható termelési és fogyasztási szokások elterjesztése
- A környezettudatosság erősítése
- A megye természeti adottságainak megfelelő felkészülés a klímaváltozás káros hatásainak kivédésére, a zalai víztározó-program folytatása, mezőgazdasági vízgazdálkodási létesítmények preventív fejlesztése, öntözési rendszerek fejlesztése
- Öko-szemléletet erősítő kisprogramok

5.1.6. A városi szövet és a települési épített környezet fenntartható fejlesztése

Kapcsolódó programok/akciók:

- Integrált területi beruházások (ITB) megvalósítása a városi élet feltételeinek javítása érdekében
- Komplex térségfejlesztési programokat támogató településfejlesztési akciók
- Energiatakarékosság elősegítése a városi szövet, a lakóterületek és a településhálózat fejlesztésével
- Épületállomány energiahatékonyságának növelése a hőszigetelés fokozásával, megújuló energiák hasznosításával, energiatudatos építési technológiákkal
- A megye integrált területfejlesztési stratégiájában és programjában meghatározott műemlékek fenntartható hasznosításának elősegítése az építészeti örökség integrált védelme révén
- Turisztikai attrakciók környezetének vonzóvá tétele
- A települési zöldterületek fejlesztése

5.1.7. Összehangolt infrastrukturális fejlesztések a területi kohézió erősítése érdekében

Kapcsolódó programok/akciók:

- Nagysebességű informatikai hálózatok kiépítése
- Szociális településrehabilitáció
- A megye „gazdasági vérkeringésének” javítása, a megye és a Nyugat-Pannon Járműipari és Mechatronikai Központ területi kohéziójának erősítése, valamint a megye székhelyének közvetlen hozzákapcsolása Horvátország, Szlovénia és Észak-Olaszország autópálya-hálózatához Zalaegerszeg MJV és Nagykanizsa MJV közötti 2X2 sávú gyorsforgalmi út kiépítésével, az M9-es gyorsforgalmi út Zalaegerszeg-Nagykanizsa közötti szakaszának megvalósításával.
- Az önkormányzat az M9 Térségi Fejlesztési Tanács alapítójaként a megye „gazdasági vérkeringése” javítása érdekében továbbra is fontosnak tartja az M9 autópálya elkészítését.
- A megye „gazdasági vérkeringésének” felpezsdítése a Zalaegerszeg és a megyehatár közötti 76. sz. főút fejlesztésével, a szükséges, településeket elkerülő útszakaszok (Bagod, Hagyárosbörönd) kiépítésével
- Új főúti kapcsolatok (Szlovénia-Bajánsenye)-Zalalövő-Zalaszentgyörgy; 75. sz. főút: Pacsa, Lenti; 86. sz. főút: Zalabaksa, Kálócfa, Kozmadombja, Zalalövő) megépítése
- 75. számú főút Lenti elkerülő út megépítése
- A 75. számú főút, valamint a kapcsolódó mellékutak közel 20 km-es felújítása annak érdekében, hogy a CREATON Hungary Kft. (Lenti) által bonyolított teherszállítás biztosított legyen az M70-es gyorsforgalmi út irányába.
- Zalakarost keletről elkerülő út Garabonc és a 7-es főút közötti szakasz elkészítésének helyi igénye
- Szombathely – Zalaszentiván (Zalaegerszeg) – Nagykanizsa vasúti kapcsolat integrált agglomerációs közlekedési rendszerré fejlesztése
- Nagykanizsa - Zalaszentiván (Zalaegerszeg) - Szombathely vasútvonal villamosítása
- Rédics-Lendva vasútvonal kiépítése

- A Zalaerdő Zrt. által üzemeltetett Csömödéri Állami Erdei Vasút jövőbeli zavartalan működését biztosító fejlesztése
- A sármelléki repülőtér vasúti kapcsolatának fejlesztése
- Zalaegerszegen és Nagykanizsán intermodális csomópont kialakítása
- Környezetbarát városi közlekedés különös tekintettel Keszthely-Hévíz térségében
- A sármelléki repülőtér, a Hévíz-Balaton Airport fejlesztése a megye nemzetközi turisztikai és gazdasági potenciáljának erősítése érdekében
- Helyi és térségi kerékpárutak fejlesztése
- Meglévő közutak és határmenti utak fejlesztése és karbantartása
- Energiahatékonyság és megújuló energia alkalmazásának támogatása az intézményekben
- Fenntartható intézményfejlesztés az egészségügyi, nevelési, oktatási, kulturális, sport és szociális ágazatban
- Megfelelő sávszélességű gyors internet elérhetőségének biztosítása a lakosság, a vállalkozások és a hivatalok számára
- Városi és térségi közösségi közlekedés fejlesztése

5.2 Terület-specifikus prioritások

5.2.1. Észak-Zala gazdaság- ipar- és vidékfejlesztése (Zalaegerszeg, Pacsa, Zalalövő, Zalaszentgrót és térsége)

Kapcsolódó programok/akciók:

- Integrált Területi Beruházások (ITB) az Iparfejlesztés, a jármű-, gép-, mechatronikai-, elektrotechnikai ipar erősítése a Nyugat-Pannon Járműipari Központ Komplex Fejlesztési Program megvalósítása érdekében, Dél-Zalával, valamint Szombathellyel és Szentgotthárdal együttműködésben
- Integrált Területi Beruházások (ITB) a Belváros-rehabilitációs Program megvalósítása érdekében Zalaegerszegen, melynek eredményeként megvalósulhat a belváros tehermentesítése és a városrészek közötti ájárhatóság
- Integrált Területi Beruházások (ITB) Intermodális Községi Közlekedési Központ létrehozása érdekében Zalaegerszegen, melynek eredményeként javulhat Zalaegerszeg elérhetősége, továbbá megteremthető a nemzetközi közlekedési hálózatokhoz való csatlakozása
- Integrált Területi Beruházások (ITB) az Örökségvédelmi Fejlesztési Program megvalósítása érdekében Zalaegerszegen
- Integrált Területi Beruházások (ITB) Termálturisztikai fejlesztések szálláshely-kapacitás fejlesztéssel Zalaegerszegen, különös tekintettel a turisták és a lakosság számára is vonzó idegenforgalmi központ létrehozásával Gébárton
- Magas hozzáadott értéket előállító fejlett technológiájú, ipari-, gazdasági, K+F+I tevékenység fejlesztése együttműködésben a felsőoktatási bázissal, tudáspark kialakítása. Területi fókusz: Zalaegerszeg
- Újraiparosítás és hozzáadott értéknövelés az építő és kerámia iparban. Területi fókusz: Zalaegerszeg
- Barnamezős rehabilitációs program a barnamezős beruházások előmozdítására. Területi fókusz: Zalaegerszeg,
- Újraiparosítás és hozzáadott értéknövelés a termelő típusú feldolgozóiparban (fa- és bútoripar, elektronika- és gépipar, textilipar, élelmiszeripar). Területi fókusz: Zalaegerszeg, Zalaszentgrót

- Környezet- és energiahatékonysági fejlesztések megvalósítása a városi élettér értékeinek megőrzése érdekében, a megújuló energiaforrások szélesebb körben történő fenntartható hasznosítása. Területi fókusz: Zalaegerszeg
- Sportrekreációs és egészségmegőrző iparágak meghonosítása és üzleti alapú működtetése. Területi fókusz: Zalaegerszeg
- Helyi fejlesztési Stratégiák (Leader, CLLD). Területi fókusz: Zalaegerszeg, Pacsa, Zalaszentgrót, Zalalövő és funkcionális várostérségeik, aprófalvas térségek
- Egészségturisztikai és sportrekreációs fejlesztések Kehidakustányban, tematikus szállásférőhely bővítéssel összekapcsolt attrakciófejlesztéssel a fürdőben, gyógyhellyé minősítéssel, az elfolyó termálvíz újrahasonosításával, lóterápiával, Csónakázó-tó kialakításával „Zalacsobogó” tematikus vízi úttal
- Faluközpont és közösségi tér kialakítása Kehidakustányban „Zalacsobogóval” tematikus vízi úttal, Zalai gasztró központtal
- Helyben termelt élelmiszerek rövid csatornás, közvetlen értékesítési láncának kialakítása. Területi fókusz: Zalaegerszeg, Pacsa, Zalaszentgrót, Zalalövő és térségeik falvai, aprófalvai
- „Háztáji” program a saját célú és helyi piacon értékesíthető élelmiszertermelés élénkítésére. Területi fókusz: Zalaegerszeg, Pacsa, Zalaszentgrót, Zalalövő térségei falvai, aprófalvai
- Rét legelő gazdálkodás, hús-marha tenyésztés ösztönzése. Területi fókusz: Zalaegerszeg, Pacsa, Zalaszentgrót, Zalalövő térségei falvai, aprófalvai
- Húsfeldolgozó-ipar, tejipar prosperáló működéséhez szükséges feltételek megteremtése, ill. javítása. Területi fókusz: Zalaegerszeg, Pacsa, Zalaszentgrót, Zalalövő térségei falvai, aprófalvai
- A megyeszékhely erős gimnáziumi hátterére építve magas színvonalú, hozzáadott értéket képviselő felsőfokú képzés biztosítása. Területi fókusz: Zalaegerszeg
- Műszaki felsőoktatás fejlesztése (tematikus fókusz: járműgépészet, mechatronika)
- Gazdaságtudományi felsőoktatás fejlesztése (BGF Gazdálkodási Kar)
- Egészségturizmust kiszolgáló egészségügyi felsőfokú képzések fejlesztése
- Menedzsment, műszaki és nyelvi kompetenciák fejlesztése
- Műszaki szakképzés fejlesztése, a gazdaság igényeinek megfelelő szakképzési rendszer erősítése
- Nyugat-Pannon Járműipari és Mechatronikai Központ magas színvonalú működését biztosító felsőfokú és szakképzési rendszer biztosítása
- Komplex térségi pszichoszociális alapú felkészítő és mentor program
- Gazdaképzés, gazdatanfolyamok valamint speciális agrárképesítést biztosító tanfolyamok képzések indítása
- A kisvárosi életminőség javítása szolgáltatás-bővítéssel Pacsán, Zalaszentgróton és Zalalövön
- Az építészeti örökség integrált védelme a térségben, a Csornai Premontrei Prépostság épületegyüttesének restaurálása Türrén
- Kisgörbő-Nagygörbő-Óhíd-Mihályfa-Szalapa mikrotérség felzárkóztatása vidékfejlesztési pályázat segítségével
- Zalaszentgrót-Kehidakustány-Zalacsány-Zalaapáti valamint az aprófalvak közötti közlekedési feltételeinek minőségi javítása
- A települési zöldfelületek védelme és fejlesztése
- A természeti erőforrások védelme

5.2.2 Dél-Zala (Nagykanizsa, Zalakaros, Lenti és Letenye térsége) diverzifikált újraiparosítása, gazdaságának revitalizációja és vidékfejlesztése

Kapcsolódó programok/akciók:

- Integrált Területi Beruházások (ITB) Nagykanizsa ipari területeinek fejlesztésére az iparfejlesztéshez és ipari munkahelyteremtéshez szükséges előfeltételek biztosítása érdekében, zöldmezős beruházásokkal a gép- és járműipari, mechatronikai valamint elektrotechnikai iparban Észak-Zalával, valamint Szombathellyel és Szentgotthárdal együttműködésben, a Nyugat-Pannon Járműipari és Mechatronikai Központ részeként
- Integrált Területi Beruházások (ITB) Nagykanizsa, Magyarország tengeri és délnyugat-európai kapuja - a határon átnyúló vonzású, korszerű szolgáltatásokat nyújtó nagyváros - kialakítása érdekében
- Integrált Területi Beruházások (ITB) Nagykanizsa energetikai rendszerének integrált megújítása érdekében
- Integrált Területi Beruházások (ITB) Nagykanizsa és térsége fenntartható egészséges helyi élelmiszerrel történő ellátása érdekében
- Integrált Területi Beruházások (ITB) Nagykanizsa és térsége fenntartható, integrált közösségi és alternatív közlekedési rendszerének kialakítása érdekében
- Integrált Területi Beruházások (ITB) Nagykanizsa és térsége turisztikai, sport – és egészségturisztikai, valamint rekreációs fejlesztése érdekében, szálláshely-kapacitás fejlesztéssel összekapcsolva
- Integrált Területi Beruházások (ITB) Nagykanizsa és térsége népességének kompetenciafejlesztése érdekében
- Integrált Területi Beruházások (ITB) a város- és térségfejlesztés szervezeti eszközeinek továbbfejlesztése érdekében
- Magas hozzáadott értéket előállító fejlett technológiájú, ipari-, gazdasági, K+F+I tevékenység fejlesztése együttműködésben az egyetemi bázissal. Területi fókusz: Nagykanizsa.
- Barnamezős rehabilitációs program a barnamezős beruházások előmozdítására. Területi fókusz: Nagykanizsa, Lenti, Letenye, és térségeik.
- Logisztikai és kereskedelmi fejlesztési program a térszerkezeti pozíció kiaknázásával. Területi fókusz: Nagykanizsa és Letenye.
- Az M9 gyorsforgalmi út kiépítése Nagykanizsa és Zalaegerszeg között.
- Nagykanizsa-Zákány közti út fejlesztése, Nagykanizsa DK-i, illetve DNY-i elkerülő út megépítése.
- Újraiparosítás és hozzáadott értéknövelés a feldolgozóiparban (faipar, textilipar, élelmiszeripar). Területi fókusz: Nagykanizsa, Lenti, Letenye.
- Újraiparosítás és hozzáadott értéknövelés a bútort-, építő-, gép-, elektrotechnikai iparban. Területi fókusz: Nagykanizsa, Lenti, Letenye.
- Ipari park kialakítása megújuló energia felhasználásával, távfűtőmű kialakítására, továbbá faipari cégek betelepítésére. Területi Fókusz: Pusztamagyaród és térsége.
- A gyógyturizmus, valamint a sport- és az egészségturizmus további erősítése, fejlesztése, klaszterszervezés. Területi fókusz: Nagykanizsa, Zalakaros és Lenti, Zalaegerszeggel, Kehidakustánnal, Keszthellyel és Hévízzel együttműködésben.
- Sportrekreáció és egészségturizmus, valamint szálláshely-kapacitás összehangolt fejlesztése Lentiben, Zalakaroson.

- Műszaki felsőoktatás fejlesztése (tematikus fókusz: logisztikai mérnöki; gépészmérnöki, megújuló energia szakirány). Területi fókusz: Nagykanizsa
- MBA képzés fejlesztése. Területi fókusz: Nagykanizsa
- Menedzsment és nyelvi kompetenciák fejlesztése
- Műszaki szakképzés fejlesztése. Területi fókusz: Nagykanizsa
- Hagyományos iparágakhoz kapcsolódó szakképzés fejlesztése. Területi fókusz: Nagykanizsa
- Helyi Fejlesztési Stratégiák (Leader, CLLD). Területi fókusz: Nagykanizsa, Zalakaros, Lenti, Letenye és térségeik.
- Nagykanizsa és Csurgó térsége gazdasági együttműködésének megyehatáron átnyúló megvalósítása. Területi fókusz: Nagykanizsa, Csurgó és térségeik
- Helyben termelt élelmiszerek rövid csatornás, közvetlen értékesítési láncának kialakítása. Területi fókusz: Nagykanizsa (Kiskanizsa), Zalakaros, Lenti, Letenye és térségük falvai, aprófalvai.
- „Háztáji” program a saját célú és helyi piacon értékesíthető élelmiszertermelés élénkítésére. Területi fókusz: Nagykanizsa (Kiskanizsa), Zalakaros, Lenti és Letenye térsége falvai, aprófalvai.
- Termálvízre alapozott kertészeti kultúrák létrehozása, élelmiszerfeldolgozás hozzáadott érték növelése érdekében. Területi fókusz: Nagykanizsa (Kiskanizsa), Zalakaros, Lenti, Letenye és térségeik falvai, aprófalvai.
- Rét legelő gazdálkodás, hús-marha tenyésztés ösztönzése. Területi fókusz: Nagykanizsa (Kiskanizsa), Zalakaros, Lenti, Letenye térségeinek falvai, aprófalvai.
- Húsfeldolgozó-ipar, tejipar prosperáló működéséhez szükséges feltételek megteremtése ill. javítása. Területi fókusz: Nagykanizsa (Kiskanizsa), Zalakaros, Lenti, Letenye és térségeik falvai, aprófalvai.
- Komplex térségi pszichoszociális alapú felkészítő és mentor program
- Ifjúsági tábor és kalandpark komplex fejlesztése. Területi fókusz: Zalaszabar
- Gosztola és térsége turisztikai és infrastrukturális célú fejlesztése
- Gazdaképzés, gazdatanfolyamok valamint speciális agrárképesítést biztosító tanfolyamok képzések indítása különösen az aprófalvakban élők bevonásával
- A kisvárosi életminőség javítása szolgáltatás-bővítéssel Lentiben, Zalakaroson és Letenyén
- Murakeresztúr-Kotoriba között közúti összekötő híd megépítése a Murán a kapcsolódó közúti elérhetőség megteremtésével (Zákány)
- Az aprófalvas térség közúti közlekedési színvonalának javítása érdekében a szükséges karbantartási munkálatok elvégzése
- A települési zöldfelületek védelme és fejlesztése
- A természeti erőforrások védelme

5.2.3. Zala balatoni térsége (Keszthely és Hévíz térsége) kreatív tudásra, természeti értékekre épülő gazdaság- és vidékfejlesztése

Kapcsolódó programok/akciók:

- A gyógyvízre, gyógyiszrapra, balneológiára, fogászatra, plasztikai sebészetre épülő turisztikai, gyógy és egészségturisztikai fejlesztések, a jelenleg működő kapacitás bővítése, a hozzárendelt infrastruktúra fejlesztése. Területi fókusz: Hévíz, Keszthely és térségük,

Kehidakustánnal, Zalakarossal, Zalaegerszeggel, Nagykanizsával és Lentivel együttműködésben

- Az egészségturizmushoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztéséhez, innovációjához szükséges feltételrendszer kialakítása. Területi fókusz Hévíz, Keszthely és térségük, Kehidakustánnal, Zalakarossal, Zalaegerszeggel, Nagykanizsával és Lentivel együttműködésben
- Gyógy- és egészségturisztikai klaszter és TDM szervezet létrehozásának támogatása. Területi fókusz: Keszthely, Hévíz és Kehidakustány térsége Zalaegerszeggel, Nagykanizsával, Zalakarossal és Lentivel együttműködésben.
- Gyermekek – és családbarát üdülés megvalósítása a Nyugat-Balaton Zala megyei turisztikai térségében. Területi fókusz: Keszthely, Hévíz, Gyenesdiás, Vonyarcvashegy, Kehidakustány, Alsópáhok, Balatongyörök, Cserszegtomaj, Zalakaros.
- Integrált Térségi Gazdaságfejlesztési Program megvalósítása a keszthelyi befektetési övezetben és a sármelléki ipari parkban a szükséges közlekedési kapcsolatok megteremtésével, magas hozzáadott értéket előállító fejlett technológiájú, ipari-, gazdasági, K+F+I tevékenység fejlesztésével, együttműködésben az egyetemi bázissal.
- Helyi Fejlesztési Stratégiák (Leader, CLLD). Területi fókusz: Keszthely és Hévíz térsége
  - Menedzsment és nyelvi kompetenciák fejlesztése
  - Komplex térségi pszichoszociális alapú felkészítő és mentor program
  - Helyben termelt élelmiszerek rövid csatornás, közvetlen értékesítési láncának kialakítása. Területi fókusz: Keszthely és térsége.
  - „Háztáji” program a saját célú és helyi piacon értékesíthető élelmiszertermelés élénkítésére. Területi fókusz: Keszthely térségének aprófalvai.
  - Termálvízre alapozott kertészeti kultúrák létrehozása, élelmiszerfeldolgozás hozzáadott érték növelése érdekében
  - Rét legelő gazdálkodás, hús-marha tenyésztés ösztönzése
  - Húsfeldolgozó-ipar, tejipar prosperáló működéséhez szükséges feltételek megteremtése, ill. javítása
  - Gazdaképzés, gazdatanfolyamok valamint speciális agrárképesítést biztosító tanfolyamok képzések indítása
  - Integrált közlekedésfejlesztési, intermodális és közösségi közlekedési beruházások Sármelléknek a helyi közlekedés rendszerébe és a gazdaság vérkeringésébe történő jobb bekapcsolása érdekében
  - A kisvárosi életminőség javítása szolgáltatás-bővítéssel Keszthelyen és Hévízen
  - Zalacsányi Batthyány-kastély szálláshely célú fejlesztése, golfpálya kiépítése
  - Hévíz-Balaton Airport fejlesztése a megye nemzetközi turisztikai és gazdasági potenciáljának erősítése érdekében
  - 71. számú főút tehermentesítése, Keszthely – Várvolgy, Keszthely – Zalaszentő utak korszerűsítése
  - A Balaton, a Kis-Balaton és a Hévízi-tó vízminőségének és vízmennyiségének védelmét szolgáló programok megvalósítása
  - A Zala megyei gyógyvizek fenntartható használata érdekében szükséges környezetvédelmi és hidrogeológiai innováció és kutatás támogatása
  - A települési zöldfelületek védelme és fejlesztése
  - A természeti erőforrások védelme

5.3 Társadalmassítás és legitimáció

A megyei területfejlesztési koncepciókészítési folyamat társadalmassítása

A közös jövőt meghatározó dokumentumokkal szemben ma már alapvető elvárás, hogy megalkotásuk folyamatában minden elképzelés, terv azon a (legalacsonyabb) szinten kerüljön megfogalmazásra és elfogadásra, amelyen a helyes döntéshez a legtöbb ismeret áll rendelkezésre. Ez a szubszidiaritás elve. Érvényesítéséhez és a döntések elfogadottságának biztosításához a képviseleti demokrácia meglévő intézményei mellett a közvetlen társadalmi részvételen alapuló (participatív) demokrácia eszközei is szükségesek. Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy a két megközelítés (képviseleti és részvételi demokrácia) nem alternatívái, hanem kiegészítói egymásnak. A bevonásnak a lehető legnagyobb mértékben kell teret biztosítani, de csak addig a mértékig, amíg az egy hatékony terv megalkotását az nem akadályozza. A parttalan vitáknak úgy lehet elejét venni, ha mindenki számára átlátható forgatókönyv és időkeretek állnak rendelkezésre, hogy az adott munkafázisban a koncepciót formálni legyen képes értékes véleményével. Ennek érdekében meg kell találni a helyes arányt a különböző (nyílt és korlátozott) rendszerek, eszközök között. A megye célja nem pusztán a vélemények meghallgatása és a felgyülemlett feszültségek ilyen módon történő kibeszélése, hanem egy olyan konstruktív eszmecsere és bizalmi légkör megteremtése, ahol érzékelhetőek az eltérő álláspontok, de ezek folyamatosan formálódnak és csiszolódnak a közös konszenzusig a jövőképet. Ezért a tervezés társadalmassítása során a nyilvánosságot jobban erősítő széleskörű, és az eredményorientáltabb, váratlan potenciálokat jobban bevonó korlátozott körű formákat vegyesen célszerű alkalmazni. A megyei területfejlesztési dokumentumok megalapozottságát a szakmai nyilvánosság mellett az önkormányzat közvélemény-kutatás lebonyolításával a társadalmi nyilvánosság ezen formáját felhasználva is biztosítja.

A hazai társadalmassítási tapasztalatok azt mutatják, hogy más-más térben, kultúrában, célcsoportban azonos eszközök eltérően működnek. A társadalmassítás módszertana ráadásul állandóan változik, hiszen maga a társadalom is folyamatos változásban van. Ezért – figyelembe véve a hely, az idő, a téma, a bevonni kívánt társadalmi csoportok sajátosságait – az ismert hazai és külföldi modelleket a zalai sajátosságok alapján is módosítani szükséges, valamint olyan kreatív elemekkel célszerű 'dúsítani', amelyek a hatékonyságot növelik. Ezt a célt szolgálja a helyzetelemző munkarész utómunkálatainak keretében elvégzendő felmérések megvalósítása is, mellyel vizsgálhatóvá válnak az egyes időszakok adatai és az abból levonható következtetések.

Nem csak a nyílt és a korlátozott, széles és szűk körű különbség alapján különböző módon kezelendők a társadalmassítási eszközök, de részben különbséget szükséges tenni a szakmai és társadalmi nyilvánosság között is elsősorban az eltérő nyelvezet miatt. Pontosabban a társadalmi nyilvánosság terében szűkebb körben kell meghatározni azt a szakmai nyilvánosságot, melyet elsősorban kíván Zala Megye Önkormányzata megszólítani.

Bizonyos értelemben ma Zala megyében a megyei területfejlesztési koncepció készítésének a társadalmosítása egy lépés lehet a jelenleg még rosszul működő hazai nyilvánosság fejlesztésében. A nyilvánosság, a közéletiség, a közbizalom a társadalmosítás közegét és létfeltételeit jelentik, nélkülük a bevonás hatékonysága csak alacsony lehet. Ezért (is) nagyon fontos, hogy a tervezés folyamatában megjelenjenek azok a helyi szereplők, akik maguk is közvetíteni tudják a folyamat fontosságát, megszólítva, elérve, mozgósítva további szereplőket.

Kommunikáció

A kommunikáció a partnerségi viszonyrendszerben a kapcsolatépítés és a működtetés egyik eszköze. A kommunikáció során a tervezés folyamatát nem valamilyennek kell láttatni, hanem pontosan annak, ami. A kommunikációt és a bizalomépítést ez hatékonyabbá teszi. Ugyanakkor a kommunikáció funkciója nem csak a tájékoztatás, hanem az is, hogy ezen keresztül a város és tervezői be tudjon vonzani többletkapacitásokat, vagy fel nem térképezett tudásokat.

A megyei területfejlesztési koncepció helyzetelemző munkarészeinek készítése során a járasszékhelyeken a megyei önkormányzat egyeztető fórumokat tartott közéleti, gazdasági, szakmai és civil szervezetek bevonásával. Ezen fórumokon nyílt lehetőség a közvetlen párbeszéd lefolytatására, illetve a térséget leginkább érintő szakmai előadások megtartására. Az egyeztető fórumokat az elkészített munkaanyag elektronikus úton történő véleményezési eljárása előzte meg, mely számos szövegszerű módosítási, pontosítási javaslatot eredményezett, biztosítva ezáltal valamennyi, a véleményezési eljárásba bevont szerv által fontosnak tartott észrevétel átvezetését a munkaanyagban. Jelen célmeghatározó munkarész esetében ugyanezen kört szólítja meg a megyei önkormányzat elektronikus úton, hiszen az előző javaslattételi fázis igazolta, hogy a személyes egyeztetés mellett ezen véleményezési módszer a leghatékonyabb az újabb javaslatok beillesztése céljából.

A partnerségi folyamat várható hatása

A megyei területfejlesztési koncepció megalkotásában való hasznosuláson túl –, hogy olyan tapasztalatokkal szolgál, amely a helyi társadalmat új készségekkel vértelje fel. A készségek mellett kialakulnak olyan formák, modellek és hálózatok, amelyek a további feladatok (megyei program megalkotása, akciótervek, ágazati stratégiák, régiós szövetségek létrehozása stb.) során egészben vagy részben alkalmazható kereteket biztosítanak. A készségek, a modellek és a hálózatok együttese magasabb szintre helyezi a megye kezdeményező és probléma megoldó képességét – elvont értelemben ezzel is megyei területfejlesztési eredmény születik.

5.4 A koncepció üzenetei

Különösen kedvező nemzetközi térszerkezeti pozíció a külföldi tőkebefektetésekhez

Az ipari munkahelyteremtést és a gazdaság fejlesztését szolgáló külföldi tőkebefektetések ösztönzése szempontjából országos összehasonlításban is kiemelkedően kedvező adottságot jelent, hogy Zala megye térszerkezeti pozíciója következtében egyszerre kapcsolódik közvetve vagy közvetlenül (ezáltal egyszerre kapcsolja Magyarországot is) az EU Alpoktól északra és délre fekvő leggazdagabb és legdinamikusabban fejlődő országaihoz: Ausztrián keresztül (közvetve, egy kis szakaszon Vas megyén keresztül) Németországhoz (Bajorországhoz és Baden Württemberghez) valamint Szlovénián keresztül (közvetlenül) Olaszországhoz (Trieszt, Velence, Milánó és Torinó Olaszországon belül kiemelkedően fejlett térségeihez), az Adriai-tenger nagy kikötőihez, Trieszthez és Rijekához csakúgy, mint a rövidesen teljes jogú EU taggá váló Horvátországhoz.

Különösen kedvező hazai regionális térszerkezeti pozíció a térségi versenyképességi pólussá váláshoz

Zala megye nem csak a szomszédos országok, hanem Magyarország viszonylatában is sajátosan kedvező pozícióban van a különböző célú befektetések vonzása, illetve a rajta keresztül Magyarországra érkező emberek, áruk és szolgáltatások szétosztása szempontjából: a Nyugat-Dunántúli legdélebbi megyéjeként északi irányban a Nyugat-Dunántúli Régióhoz, délnyugati irányban a Dél-Dunántúli Régióhoz, északnyugati irányban a Közép-Dunántúli Régióhoz kapcsolódik.

Zala megye kedvező nemzetközi és regionális térszerkezeti és városhálózati adottságai következtében, a jelentős számú városi népesség térbeli koncentrációja (Zalaegerszeg - Nagykanizsa - Keszthely megyén belüli központi városi régiója) révén a környező térség potenciális gazdasági fejlődési és versenyképességi pólusa, Magyarország tengeri kapuja.

A közlekedési infrastruktúra jelentős mértékű fejlesztése nélkül a kedvező térszerkezeti pozíció nem használható ki a kedvező adottságoknak megfelelő hatékonysággal

A helyzetelemzés, a jövőkép és a célrendszer világosan és részletesen bemutatja a közúti és vasúti közlekedési infrastruktúra fejlesztésének fontosságát és jelentőségét. Zala megye térszerkezeti adottságai az országos átlagnál sokkal kedvezőbbek a külföldi tőke iparfejlesztési befektetéseihez. A kedvező adottságoknak az ország érdekében történő kihasználásához elengedhetetlen a Nyugat-Dunántúli Régió belüli és a Dél-Dunántúli Régióhoz kapcsolódva hiányzó, az Országos Területfejlesztési Konceptióban meghatározott dunántúli fejlődési tengelyre illeszkedő M9-es autópálya legalább Nagykanizsa és Sopron térsége közötti megvalósítása, az M75 kiépítése és a Zalaszentiván (Zalaegerszeg) - Nagykanizsa vasút teljes felújítása a megye és városhálózata külső pozicionálása és belső kohéziójának kellő mértékű biztosítása érdekében.

A gazdaságfejlesztés érdekében a jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszerre és jelentős műszaki helyi felsőoktatásra van szükség

Az elmúlt két évtizedben komoly problémát jelentett az iskolarendszerű szakképzés gyenge alkalmazkodása a munkaerőpiac gyorsan változó igényeihez, amiben több tényező is fontos szerepet játszott. Ilyen volt a szakképző intézmények és a termelő vállalatok közötti együttműködés alacsony intenzitása, valamint a gyakorlatorientált kurzusok mérsékelt aránya a felsőoktatásban. Ezt a helyzetet kívánta javítani a duális szakképzési rendszer kialakítása, amelynek a jövőben kiemelt szerepet kell játszania a gazdasági szektor igényeinek megfelelő szakképzési palettán. A 2011 végén életbe lépett új szakképzési törvény során létrejött új szabályozás a hiányosságok nagy részét korrigálja, a szakképesítések tartalmának és a vizsgarendszer működésének felülvizsgálata is megkezdődött. Fontos új elem, hogy a gazdasági kamarák sokkal nagyobb szerepet kapnak a továbbiakban a szakképzés irányításában, hivatásuk betöltése a gazdaság és a szakképzés jobban összehangolását eredményezheti. A gyenge általános iskolai eredményekre nem lehet eredményes szakképzést vagy felsőoktatást építeni, nem lehet a mai technikai követelményeknek megfelelő munkaerőt képezni. Ezért az erős általános alapok megteremtése alapvető cél: az általános iskolában a biztos alapismeretek, írás- olvasás- számolás- szövegértés a középiskolában a nyelvtudás, nyelvvizsga megszerzése és az önálló tanulás képességének kialakítása, a természettudományos tárgyak oktatási színvonalának növelése.

Európai viszonylatban is tartósan alacsony hazánkban a műszaki és természettudományi szakokon tanulók aránya, ami hosszabb távon komoly akadálya lehet az ország versenyképessége szempontjából döntő jelentőségű innovációs potenciál erősítésének. A helyi műszaki egyetemi képzés további megerősítésére Zalában különösen nagy szükség van. Gondot jelent az ipari és a mezőgazdasági szakmák többségének alacsony presztízse is, emiatt számos hiányszakma alakult ki. Ugyanakkor a fiatal szakmunkások növekvő számban vállalnak munkát Nyugat-Európában a lényegesen magasabb elérhető jövedelem miatt. Fontos továbbá a humán tőke működését biztosító egészségügyi és szociális ellátórendszer helyi fejlesztésének megvalósítása.

A gazdasági, társadalmi és környezeti szempontból fenntartható fejlődés záloga a mezőgazdaság fejlesztése

Zala megye aprófalvas településszerkezete, a hagyományos vidéki életforma jelenléte, művelésre alkalmas termőföldek mennyisége is minősége, valamint a fejlett agrárgazdasági struktúra biztosítja és egyben megköveteli a mezőgazdasági fejlesztések megvalósítását és azok megyei önkormányzat által történő koordinálását. A megyei önkormányzat vidékfejlesztési feladataira tekintettel alkalmas a Nemzeti Agrárkamara mellett a mezőgazdaság legfontosabb megoldásra váró kérdéseinek jövőbeli megválaszolására. Valamennyi mezőgazdasági jellegű pályázat, illetve nagyobb volumenű fejlesztések megvalósítása során szükséges a megye véleményének beszerzése, illetve annak kötelező jelleggel történő figyelembe vétele. A Nemzeti Agrárkamara mellett a megyei önkormányzat az a területi szint, ahol a mezőgazdaság területi vonatkozású döntései szükség szerint telepíthetők, ennek jogszabályi szintre emeléséig ugyanakkor a kamara fokozott együttműködése nélkülözhetetlen.

A Pannon Egyetem Georgikon Kar jogelődeit tekintve Európa legrégebbi rendszeres mezőgazdasági felsőoktatási intézménye, ma is az egyetemi szintű agrártudományi képzés egyik legfontosabb magyarországi helyszíne, és sok évtizedes kutatási és

fejlesztési tevékenysége eredményeként az agrárkutatás egyik nemzetközileg elismert, hazai fellegetvára, amelynek falai között három doktori iskolában zajlik a PhD doktori képzés. Az agrártudományi képzést korszerű vállalatgazdasági és vidékfejlesztési ismeretek felsőfokú átadása valamint turisztikai képzés egészíti ki. Mindezek mellett folytatódik a Keszthelyen kiemelkedő jelentőségű hagyományokkal rendelkező modern "gazdaképzés" is. Ez komplexitás megfelelő támogatás esetén igen nagy mértékben elősegítheti, hogy - történelmi hagyományaihoz híven - a mezőgazdaság- és vidékfejlesztés terén a Georgikon a megyehatárokon túl is mintaként szolgáló, modell értékű integrált területfejlesztési megoldásokkal járulhasson hozzá Zala megye fejlesztéséhez, választ adva vidék és az aprófalvak népességmegtartásával és a következő évtizedek egészséges helyi élelmiszerellátásával kapcsolatos súlyos kihívásokra.

Fiatalok elvándorlásának mérséklése

Míg 2000-ben Zala megye a bevándorlók célpontja volt, addig 2010-re már többen vándoroltak el, mint érkeztek a megyébe. A bevándorlók célpontja az üdülőterületnek számító keszthelyi és hévízi kistérségek, valamint 2010-re a Zalaegerszegi kistérség is már a bevándorlók célpontja lett. Ezzel együtt a megye többi térségben folyamatos elvándorlás figyelhető meg. A koncepció célja szerint komplex munkaerőpiaci, képzési és orientációs programokkal ezt a tendenciát kívánja lecsökkenteni, és legalább 2030 távlatában megfordítani.

Elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáférése javítása, társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára

A különböző kutatások és statisztikák azt mutatják, hogy a tartósan veszélyeztetett társadalmi csoportok (munkanélküliek és/vagy alacsony jövedelműek és/vagy romák) helyzetének javítására irányuló eddigi hazai és uniós programok nagyon alacsony hatékonyságúak voltak e csoportok munkaerő-piaci reintegrációját illetően. A periférikus kistérségekben élő, megélhetésükben veszélyeztetett társadalmi csoportokban kialakult a programról-programra támogatottak rétege, akiknek szegénységi spirálból való kikerülése csak időleges volt. A kutatások azt bizonyítják, hogy csak a komplex – munkavégzéssel, önellátást elősegítő gazdálkodással és képzéssel egybe kötött – programok hozhatnak hosszú távú javulást ezen rétegek helyzetében.

Ma Magyarországon – és konkrétan Zala megyében is - a szegénységi kockázatok a háztartás gyerekszámától, a felnőttek iskolázottságától és munkaerő-piaci aktivitásától, valamint a családszerkezettől függenek leginkább, ezért Zala megye is fókuszálni kíván ezekre a problémákra az elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáférése javításával, a társadalmi depresszió kezelésével, a munkára való pszichoszociális felkészítéssel.

Integrált programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére

Zala megye társadalmának is a legkritikusabb helyzetben lévő tagjait sújtotta a legkeményebben a válság. A legkevesebbet keresők helyzete tovább romlott, és egyre inkább fenyegeti őket az eladósodás és a fizetésektelenség, ezért a megye gazdasági, társadalmi és demográfiai problémáinak kezelésére integrált beavatkozások szükségesek, kiemelt hangsúlyt fektetve a megfelelő munkalehetőségek teremtésére, a foglalkoztatás és a társadalmi befogadás eszközeivel.

Ilyen integrált programok lehetnek a tehetséges tanulókat támogató bentlakásos intézményfejlesztési programok („Gandhi” Program) ill. az olyan új típusúak, mint a bölcsődétől a középiskoláig tartó gyerekesély és tanoda programok, vagy a komplex térségi pszichoszociális alapú felkészítő és mentor program valamint a munkahelyi integrálást célzó felnőttképzési programok.

Ösztönözni és támogatni szükséges a szociális vállalkozások létrehozását, amelyhez kapcsolódóan a rászorulóknak fizikai és életviteli rehabilitációjára irányuló modell értékű helyi kezdeményezéseket is támogatni kell.